

**PREZES
URZĘDU OCHRONY KONKURENCJI
I KONSUMENTÓW
DELEGATURA W BYDGOSZCZY**

ul. Jagiellońska 34, 85-097 Bydgoszcz
tel. (052) 345-56-44, Fax (052) 345-56-17
e-mail: bydgoszcz@uokik.gov.pl

Bydgoszcz, dn. 24.07.2006 r.

Znak: RBG-411-08/05/AB

Wg rozdzielnika

Decyzja nr RBG 11/2006

Na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 15 grudnia 2000 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (tekst jednolity Dz.U. z 2005 r. Nr 244, poz. 2080), oraz stosownie do art. 28 ust. 6 tej ustawy, oraz §3 ust. 2 i §6 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 lutego 2002 r. w sprawie określenia właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. z 2002 r. Nr 18, poz. 172 ze zm. w Dz.U. z 2003 r. Nr 6, poz. 68), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu przeciwko Koncernowi Energetycznemu ENERGA S.A. z siedzibą w Gdańsku w związku z zarzutem stosowania praktyki ograniczającej konkurencję,

w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

nie stwierdza się stosowania przez Koncern Energetyczny ENERGA S.A. z siedzibą w Gdańsku praktyki ograniczającej konkurencję, związanej z działalnością Oddziału Zakładu Energetycznego Toruń w Toruniu, o której mowa w art. 8 ust. 1 i ust. 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym, właściwym dla Zakładu Energetycznego Toruń rynku dystrybucji energii elektrycznej, poprzez:

narzucanie podmiotom występującym z wnioskiem o przyłączenie do sieci elektroenergetycznej uciążliwych warunków umowy o przyłączenie, obciążających odbiorców kosztami budowy przyłączy i rozbudowy sieci, i przewidujących nieodpłatne przejęcie urządzeń na majątek i do eksploatacji Koncernu Energetycznego ENERGA S.A. w Gdańsku, co dotyczyło działek rekreacyjnych o niewielkiej zadeklarowanej mocy i zużyciu energii, zakwalifikowanych przez Zakład jako przyłącza nieekonomiczne.

Uzasadnienie

Pismem z dnia 15.04.2005 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów – Delegatura UOKiK w Bydgoszczy (zwany dalej „**Prezesem Urzędu**”, bądź „**organem antymonopolowym**”) otrzymał prośbę konsumenta o zajęcie stanowiska wobec praktyki Koncernu Energetycznego ENERGA S.A. z siedzibą w Gdańsku Oddziału Zakładu Energetycznego Toruń w Toruniu (zwany dalej „**Uczestnikiem**”, bądź „**Koncernem**” – następca Zakładu Energetycznego Toruń S.A. w Toruniu), polegającej na narzucaniu

podmiotom przyłączanym do sieci elektroenergetycznej m.in. obowiązku przekazania na majątek Uczestnika urządzeń wybudowanych ich staraniem, na podstawie zawieranych umów o przyłączenie.

Wobec powyższego, postanowieniem Nr RBG 62/2005 z dnia 6.05.2005 r. zmienionym postanowieniem Nr RBG 104/2005 z dnia 8.08.2005 r. Prezes Urzędu wszczął z urzędu postępowanie antymonopolowe przeciwko Koncernowi Energetycznemu ENERGA S.A. z siedzibą w Gdańsku w związku z zarzutem stosowania praktyki ograniczającej konkurencję przywołanej w sentencji niniejszej decyzji (zakwalifikowana na podstawie art. 8 ust. 1 i ust. 2 pkt 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów – zwana dalej „**ustawą**”).

Pismami z dnia 25.05.2005, 18.07.2005, 1.12.2005 r. i w szczególności z dnia 27.03.2006 r. Uczestnik ustosunkował się do postawionego mu zarzutu. Uczestnik zajął stanowisko, zgodnie z którym:

- Co do zasady, poszczególne spółki dystrybucyjne wchodzące w skład Koncernu zaprzestały stosowania praktyki jak wyżej z chwilą wejścia w życie ustawy z dnia 10 kwietnia 1997 r. Prawo energetyczne (tekst jednolity Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1504 z późn. zmianami – zwana dalej „**Prawem energetycznym**”), oraz rozporządzenia z dnia 21 października 1998 r. w sprawie szczegółowych warunków przyłączania podmiotów do sieci elektroenergetycznych, pokrywania kosztów przyłączenia, obrotu energią elektryczną, świadczenia usług przesyłowych, ruchu sieciowego i eksploatacji sieci oraz standardów jakościowych obsługi odbiorców (Dz.U. z 1998 r. Nr 135, poz. 881).
- W przypadku przyłączeń kwalifikowanych jako nieopłacalne ekonomicznie, tj. o niewielkiej mocy zadeklarowanej, jak np. działki rekreacyjne, poszczególne Spółki stosowały dwie metody: 1. pozostawiały podmiotom występującym z wnioskiem możliwość przyłączenia po kosztach rzeczywistych, czego alternatywą była odmowa przyłączenia, albo 2. możliwość wybudowania urządzeń przez podmiot przyłączany, i ich nieodpłatne przekazanie na majątek i do eksploatacji Uczestnika (tzw. „**rzeczowa forma rozliczeń**” – tak Zakład w Toruniu).
- Forma rzeczowa rozliczeń była stosowana przez Zakład w Toruniu od dnia 11.01.1999 r. i zaniechana z dniem 18.05.2005 r.
- Po dacie 18.05.2005 r. nie ma przyrostu masy majątkowej Koncernu wynikającego z nieodpłatnie przejmowanego majątku.
- Podstawą prawną dla rzeczowej formy rozliczeń jest przepis art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego, w brzmieniu obowiązującym w okresie stosowania tej praktyki. Jeżeli zatem przyłączy nie spełniało warunku ekonomiczności to Zakładowi przysługiwała możliwość odmowy zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, rozumiana jako realizacja inwestycji przyłączeniowej w sposób odmienny niż przewidywała to Taryfa dla energii elektrycznej.
- We wszystkich przypadkach, osobom przekazującym nieodpłatnie urządzenia w pierwszym rzędzie proponowano wykonanie przyłączenia wg rzeczywistych kosztów, własnym kosztem i staraniem Zakładu. To odbiorcy po uzyskaniu informacji, że przyłączy może być zrealizowane po kosztach rzeczywistych, wyrażali wolę jego wykonania we własnym zakresie, wnosząc odpowiedni zapis we wniosku o przyłączenie.

Powyższe pozwoliło na zamknięcie postępowania dowodowego i dokonanie ustaleń faktycznych jak niżej:

1. Koncern Energetyczny ENERGA S.A. z siedzibą w Gdańsku jest dominantem na właściwym dla Zakładu Energetycznego Toruń (Oddział Zakład Energetyczny Toruń w Toruniu przy ul. Gen. Bema 128) rynku dystrybucji energii elektrycznej, działającym w oparciu o koncesję na przesyłanie i dystrybucję energii elektrycznej udzieloną przez Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki.

2. Uczestnik jest następcą prawnym zakładów energetycznych (spółek handlowych) w: Elblągu, Koszalinie, Olsztynie, Płocku, Słupsku, Toruniu i Kaliszu, których NWZ w dniu 26.11.2004 r. podjęły uchwały o przeniesieniu całego majątku na ENERGE Gdańską Kompanię Energetyczną S.A. (art. 492 §1 k.s.h.).
3. Z chwilą wejścia w życie Prawa energetycznego, zakłady wchodzące w skład Uczestnika, stopniowo zaprzestały stosowania praktyki polegającej na nieodpłatnym przejmowaniu urządzeń wybudowanych staraniem i kosztem podmiotów ubiegających się o przyłączenie.
4. W przypadku Zakładu Energetycznego w Toruniu, kwestionowana forma przyłączenia została utrzymana co do przypadków kiedy moc zadeklarowana do przyłączenia była niewielka, i przyłączenie kwalifikowano jako nieopłacalne ekonomicznie (najczęściej właściciele działek rekreacyjnych, lub działek rolnych bez prawa ich zabudowy domami mieszkalnymi – stosowana tylko wobec takich odbiorców, którzy zgodnie z art. 7 ust. 5 Prawa energetycznego nie byli określani w planie rozwoju przedsiębiorstwa). Alternatywą w takich przypadkach było przyłączenie po kosztach rzeczywistych (jak w pozostałych Oddziałach), lub odmowa przyłączenia – wybór należał do podmiotu wnoszącego o przyłączenie.
5. W czasie stosowania przedmiotowej formy rozliczeń, tj. w okresie od 11.01.1999 r. do 18.05.2005 r. Koncern podpisał 525 umów przewidujących nieodpłatne przejście na własność przyłączy i odcinków sieci sfinansowanych przez odbiorców.
6. Wartość przejętych urządzeń w powyższym okresie według ich wartości początkowej wyniosła:
  - 1999 r. — 255 876,77 zł,
  - 2000 r. — 345 624,25 zł,
  - 2001 r. — 295 071,90 zł,
  - 2002 r. — 347 286,85 zł,
  - 2003 r. — 334 341,00 zł,
  - 2004 r. — 209 856,80 zł,
  - od 01.01.2005 r. do 18.05.2005 r. — 11 600,00 zł,tj. łącznie 1.799.657,57 zł.
7. Rzeczowa forma rozliczeń dotyczyła tych przypadków, kiedy nieopłacalne było wykonanie samego przyłącza, a klienci zaliczani byli do V grupy przyłączeniowej i rozliczani za energię elektryczną wg grupy taryfowej G zgodnie z Taryfą dla energii elektrycznej.
8. Wybór wykonawcy realizującego przyłączy na podstawie opłaty pokrywającej tzw. rzeczywiste koszty przyłączenia, odbywał się w Zakładzie w drodze przetargu. Klient był informowany o możliwości zgłoszenia do przetargu wskazanego przez siebie wykonawcy.
9. W przypadku, gdy wykonawcą przyłączy był sam Uczestnik, ich realizacja następowała po rzeczywistych kosztach, bez marży zysku.
10. Proporcje osób, dla których przyłącza były kwalifikowane jako nieekonomiczne (w okresie stosowania rzeczowej formy rozliczeń):
  - 454 osoby, które uiściły opłatę odpowiadającą rzeczywistym kosztom podłączenia,
  - 525 osób, które wykonały przyłącza własnym kosztem i staraniem, a następnie przekazały je nieodpłatnie,
  - 436 osób, którym wydano warunki techniczne przyłączenia do sieci oraz wystawiono projekt umowy o przyłączenie, a które nie podpisały tej umowy, rezygnując z przyłączenia.
11. Aktualnie (po 18.05.2005 r.), w przypadku, gdy przyłączy nie spełnia warunków ekonomicznych, Koncern (Oddział Toruń) poddaje kontroli Prezesa URE warunki przyłączenia wraz z projektami umów wystawionymi na podstawie zasad dotyczących opłat przyłączeniowych nie naliczanych na podstawie zatwierdzonej taryfy (zgodnie z

art. 7 ust 1 i ust. 9 Prawa energetycznego), a w przypadku gdy Prezes URE nie wnosi zastrzeżeń do odmowy przyłączenia, stosuje opłaty uwzględniające rzeczywiste koszty przyłączenia.

Prezes Urzędu zważył co następuje:

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy, *„Zakazane jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym przez jednego lub kilku przedsiębiorców.”*.

Z powyższego wynika, że wstępną przesłanką umożliwiającą postawienie przedsiębiorcy zarzutu antymonopolowego na podstawie art. 8 ustawy, jest posiadanie pozycji dominującej na rynku. Prezes Urzędu nie miał wątpliwości, iż Koncern zajmuje na rynku dystrybucji energii elektrycznej m.in. na terenie właściwości swojego Oddziału w Toruniu pozycję dominującą w rozumieniu art. 4 pkt 9 ustawy (fakt znany z urzędu – sprawa sygn. akt RBG-500-00001/03/AB). W toku postępowania antymonopolowego, Uczestnik nie kwestionował tej okoliczności, co pozwoliło uznać ją za przyznaną.

Tym samym, spełnione zostały wstępne przesłanki warunkujące merytoryczne rozpatrzenie sprawy.

Zgodnie z art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy, nadużywanie pozycji dominującej może polegać w szczególności na *„narzucaniu przez przedsiębiorcę uciążliwych warunków umów, przynoszących mu nieuzasadnione korzyści”*. Tak więc, przesłankami ustalenia odpowiedzialności Koncernu na tej podstawie są:

1. narzucenie warunków umowy z wykorzystaniem posiadanej pozycji dominującej na rynku;
2. uciążliwość tych warunków;
3. uzyskanie przez przedsiębiorcę nieuzasadnionych korzyści, będące odpowiednikiem uciążliwości po drugiej stronie.

Ad. 1 W ocenie Prezesa Urzędu, rzeczowa forma rozliczeń polegająca na nieodpłatnym przejmowaniu przez Koncern urządzeń wybudowanych na koszt i staraniem odbiorców, nie była im narzucona z wykorzystaniem posiadanej przez Uczestnika pozycji dominującej na rynku. Z ustaleń dokonanych w toku postępowania wynika, że była ona alternatywą dla uiszczenia opłaty przyłączeniowej skalkulowanej według rzeczywistych kosztów przyłączenia, bądź dla odmowy przyłączenia, które było nieekonomiczne w rozumieniu art. 7 ust. 1 Prawa energetycznego (brak ekonomicznych warunków przyłączenia uprawniający przedsiębiorstwo energetyczne do odmowy zawarcia umowy o przyłączenie).

Koncern nie był obowiązany do przyłączenia analizowanej grupy podmiotów z uwagi na brak warunków ekonomicznych, a odbiorcom zapewniono możliwość wyboru spośród przedstawionych im przez Koncern propozycji. Oznacza to, iż nie zachodzi przypadek narzucania rozwiązania polegającego na nieodpłatnym przekazaniu majątku, bądź uzależniania zawarcia umowy od takiego rozporządzenia.

Prezes Urzędu zbadał również, czy możliwość wyboru, o której mowa, nie była wyłącznie formalna i skonstruowana w taki sposób, aby narzucić odbiorcy konieczność wyboru opcji przewidującej darowiznę na rzecz Koncernu. W tym celu ustalono, że w badanym okresie praktyki związanej z działalnością Zakładu w Toruniu, spośród grupy 1435 osób, których przyłączenie zostało uznane za nieekonomiczne, 525 osób zdecydowało się na analizowane rozwiązanie. Oznacza to, iż pozostali dokonali wyboru innej opcji (454 osoby wybrały opłatę przyłączeniową wg rzeczywistych kosztów przyłączenia), bądź zrezygnowały z przyłączenia (436 osób). Jak widać, kontrahenci i konsumenci Koncernu dobrowolnie przyjmowali na siebie zobowiązanie dotyczące „nieodpłatnego przekazania nowo-wybudowanych urządzeń na majątek i do eksploatacji Z.E. Toruń S.A.” (tak §4 lit. h umów

przyłączeniowych stosowanych przez Uczestnika), dokonując samodzielnej oceny opłacalności obu rozwiązań.

Istotnym był również sposób informowania podmiotów występujących o przyłączenie o możliwości wyboru jednej z proponowanych im metod rozliczenia kosztów inwestycji. Prezes Urzędu ustalił, że wnioskodawcy byli informowani o możliwości skorzystania z innej formy rozliczeń jaką było pokrycie rzeczywistych kosztów przyłączenia już na etapie składania wniosku o przyłączenie. Dokonywali oni stosownego wyboru w tej części wniosku (Wniosek o określenie warunków przyłączenia do sieci Z.E. Toruń S.A.), która zawierała „Informacje dodatkowe”, wskazując np. „wykonawstwo we własnym zakresie”.

Także wyjaśnienia Uczestnika, stosownie do których, wybór wykonawcy realizującego przyłączenie (na podstawie opłaty pokrywającej rzeczywiste koszty) odbywał się w Zakładzie w drodze przetargu, a klient był informowany o możliwości zgłoszenia do przetargu wskazanego przez siebie wykonawcy, oraz, że Uczestnik nie pobierał marży zysku rozliczając wyłącznie poniesione koszty (były one zbliżone do stawek rynkowych) świadczą, że alternatywne do badanego rozwiązanie było rzeczywiste i oparte o mechanizmy rynkowe.

Wobec powyższego, należało uznać za niespełnioną pierwszą z koniecznych przesłanek uznania analizowanej praktyki za naruszającą zakaz z art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy.

Ad. 2 Prezes Urzędu ustalił, iż w niniejszej sprawie nie może być mowy o uciążliwości warunków umowy, gdyż oba stosowane przez Koncern (Oddział w Toruniu) sposoby rozliczeń, prowadziły w istocie do zbliżonych skutków. W obu przypadkach właścicielem przyłączy stawał się Koncern, a odbiorca każdorazowo ponosił koszt przyłączenia, tyle że mógł je zrealizować osobiście (rozliczenie rzeczowe), bądź za pośrednictwem Koncernu. Ponadto, skoro Uczestnik nie miał w ogóle obowiązku zawierania umowy o przyłączenie uznane za nieekonomiczne, to umożliwienie odbiorcom przyłączenia należy uznać za działanie na ich korzyść.

Ad. 3 Także przysporzenie majątkowe Koncernu na łączną kwotę 1.799.657,57 zł nie może być uznane automatycznie za korzyść majątkową w rozumieniu art. 8 ust. 2 pkt 6 ustawy (niezależnie od uznania jej za uzasadnioną, bądź nieuzasadnioną). Należałoby w tym miejscu uwzględnić koszty samego przejęcia przyłączy i włączenia ich na majątek Uczestnika, jak również serwisu i konserwacji, czyli nakłady związane z utrzymaniem przyłączy, które w sytuacji nie przekazania przyłączy na majątek Koncernu, obciążałyby odbiorców. W ocenie Prezesa Urzędu byłyby one znaczące w porównaniu z niewielkim zakresem korzystania z przyłącza przez odbiorców (w przypadku działek rekreacyjnych – jedynie przez kilka miesięcy w roku), podczas gdy obowiązki związane z utrzymaniem przyłączy są całoroczne.

Należało również uwzględnić, że oceniana w niniejszym postępowaniu praktyka Koncernu została zaniechana z dniem 18.05.2005 r. (od tego momentu brak przyrostu majątkowego po stronie Uczestnika), a obecnie, stosownie do zmienionych przepisów Prawa energetycznego (nowe brzmienie art. 7 ust. 1 zd. 2, zgodnie z którym *„Jeżeli przedsiębiorstwo energetyczne odmówi zawarcia umowy o przyłączenie do sieci, jest obowiązane niezwłocznie pisemnie powiadomić o odmowie jej zawarcia Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki i zainteresowany podmiot, podając przyczyny odmowy.”* i nowy ust. 9 tego artykułu, stanowiący iż *„W przypadku gdy przedsiębiorstwo energetyczne odmówi przyłączenia do sieci z powodu braku warunków ekonomicznych, o których mowa w ust. 1, a Prezes Urzędu Regulacji Energetyki, w terminie 2 miesięcy od dnia otrzymania powiadomienia, o którym mowa w ust. 1, nie zgłosi zastrzeżeń do odmowy, za przyłączenie do sieci przedsiębiorstwo to może pobrać opłatę w wysokości uzgodnionej z podmiotem ubiegającym się o przyłączenie w umowie o przyłączenie; przepisu ust. 8 nie stosuje się.”*),

Koncern każdorazowo występuje do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki poddając jego kontroli odmowę przyłączenia do sieci.

Tym samym, na podstawie art. 11 ust. 1 ustawy, zgodnie z którym „Prezes Urzędu wydaje decyzję o niestwierdzeniu stosowania praktyki ograniczającej konkurencję, jeżeli nie stwierdza naruszenia zakazów określonych w art. 5 lub w art. 8.”, należało orzec o nie stwierdzeniu stosowania przez Uczestnika praktyki ograniczającej konkurencję, o której mowa w sentencji decyzji.

Pouczenie:

Stosownie do art. 78 ust. 1 ustawy w związku z art. 479²⁸ §2 k.p.c. od decyzji niniejszej przysługuje Uczestnikowi odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, w terminie dwutygodniowym od dnia doręczenia decyzji, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów. Odwołanie należy przesłać na adres Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura w Bydgoszczy.

Z up. Prezesa Urzędu
Ochrony Konkurencji i Konsumentów

Andrzej Chajęcki
Dyrektor Delegatury UOKiK
w Bydgoszczy

Otrzymują:

1. Koncern Energetyczny
ENERGA S.A.
ul. Marynarki Polskiej 130
80-557 Gdańsk
2. a/a